

Hägerstens Hembygdsförening

Det vi bygger idag är framtidens hembygd. Vi värnar om Hägerstens kulturmiljö och unika kvaliteter som en grund för ett gott liv och en hållbar stadsutveckling med ett särskilt fokus på barns uppväxtmiljö.

2025-05-31

Till stadsbyggnadskontoret@stockholm.se

Synpunkter på förslag till detaljplan för del av fastigheten Gröndal 1:1 vid Fregattvägen i stadsdelen Gröndal. Dnr 2021-14978,

Planförslaget omfattar fyra punkthus om åtta våningar och en suterrängvåning samt en ny lokalgata. Byggnadsförslaget möjliggör cirka 100 bostäder. Planområdet ligger på Fågelsångsberget, norr om Fregattvägen och väster om Essingeleden i Gröndal.

Hägerstens hembygdsförening anser att planförslaget i sin helhet bör dras tillbaka. Det medför en oreparabel och oproportionerlig skada på Fågelsångsbergets natur- kultur- och livsmiljö, en skada som är ojämförligt större än värdet av de tillkommande lägenheterna. Hela ESBO-området bör ingå i det biotopskyddsområde som är på gång. Det är orimligt att bebygga befintliga grönområden i Gröndal/Liljeholmen där det redan idag råder stor brist på grönytor samtidigt som det här planeras för ca 13 000 nya Hägerstensbor men inga nya parker.

Fågelsångsberget är en värdefull natur- och kulturmiljö

Fågelsångsbergets gröna höjdrygg har inte bara ett högt kulturhistoriskt värde för stads- och landskapsbilden i området¹ utan även höga naturvärden och är utpekad som ett s.k. ESBO-område². Den befintliga bebyggelsens samspelar med de naturgeografiska förhållandena och Fregattvägens bostadsområde är en välbevarad representant för dåtidens naturanpassade stadsplaneideal där natur och bergssluttningar ingick i stadsmiljön. Det är miljöer typiska för dåtidens socialt engagerade arkitekter, planerare och politiker. I början av 1940-talet byggde Stockholmshem här så kallade smalhus/barnrikehus med solbelysta fasader och uteplatser, sparad natur kring bostäderna och sammanhängande grönstråk för lek och rekreation. Dessa värden hotas av detaljplaneförslaget. Samspelet mellan den befintliga bebyggelsen och landskapet är *värdebärande karaktärsdrag* i kulturmiljön enligt kulturmiljöutredningen och viktigt för människor i området. Den orörda naturen och skogskaraktären upplevs som de största kvalitéerna på platsen³.

Planförslaget kan inte kallas varsamt

Utgångspunkten för planförslaget är en ”varsam placering av ny bebyggelse och gata i landskapet” samt kompensationsåtgärder för ianspråktagen naturmark och skyddsåtgärder för vissa arter.

En förtätning kan inte kallas varsam när den sker i en helt ny skala som kommer att dominera över den befintliga miljön, styckar upp naturmarken och där det inte går att undvika bergschakt och terrasseringar med murar upp till 1,8 meter.

Fregattvägens enhetliga uttryck som smalhusområde omgärdat av obebyggda bergssluttningar (som enligt kulturmiljöutredningen är viktiga att bevara) kommer att förfaras om planen förverkligas. Den föreslagna bebyggelsen kommer att helt förändra landskapsbilden, områdets karaktär och livsmiljökvaliteter. Ett sammanhängande naturområde styckas upp till mellanrum mellan höga hus, mark och befintliga hus kommer att skuggas. Uppstyckningen av skogsmarken och åsryggen på Fregattvägens nordsida är inte endast ett bekymmer för de boende på Fregattvägen. Ingreppen är en större fråga än att dessa boende får sin närmiljö kraftigt inskränkt, det berör alla boende i Gröndal/Liljeholmen.

¹ Kulturmiljöutredning Tyréns 2023-10-20

² Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden består av kärnområden, spridningszonen och livsmiljöer för skyddsvärda arter

³ Enligt SVA-analysen (socialt värdeskapande analys)

Hägerstens Hembygdsförening

Det vi bygger idag är framtidens hembygd. Vi värnar om Hägerstens kulturmiljö och unika kvaliteter som en grund för ett gott liv och en hållbar stadsutveckling med ett särskilt fokus på barns uppväxtmiljö.

Det går att bygga annorlunda. De förtätningar som redan skett i området har anpassats till områdets skala, bebyggelsestruktur och naturlandskap och visar på ett alternativt och varsamt sätt att förtäta.

Tillämpa stadens mål om stor försiktighet vad gäller att bygga i ESBO-områden

Merparten av den mark som föreslås bebyggas ligger i ett ESBO-område och inom en del som har de högsta naturvärdena. Strategiska styrdokument, så som miljöprogrammet, handlingsplanen för biologisk mångfald och stadens budget anger tydligt att den biologiska mångfalden ska skyddas och stärkas samt att stor försiktighet ska råda med byggnation i ESBO under mandatperioden.

Detta borde ha lett till att projektet vid Fregattvägen inte ens startat. Förvaltningarnas egna kvalitetssystem borde ha blinkat rött. Stadsbyggnadsnämnden hade dock 2023⁴ ännu inte påbörjat sitt arbete för att omhänderta kommunfullmäktiges budgetuppdrag om försiktighet med byggnation i ESBO-områden under mandatperioden. Hög tid att börja.

Utgångspunkten för planförslaget är istället att ianspråktagen naturmark ska kompenseras och skyddsåtgärder vidtas för vissa arter. Men att kompensera förlusten av de naturvärden som finns i området går inte. Parkmark kan kompenseras i ordets mening, men inte hundraåriga tallar och biotoper. Det pågår ett arbete att avsätta delar av ESBO-området som ett biotopskyddsområde. Vi menar att biotopskyddet självklart även bör omfatta naturen norr om Fregattvägen och att området inte bör bebyggas.

Bostadsbristen kan inte legitimera att bygga hur som helst

Bostadsmålet om 140 000 bostäder till 2035 förutsätter inte att det byggs hus på 8 våningar i kulturhistoriskt och ekologiskt särskilt känsliga områden. Den utredning⁵ som låg till grund för antalet bostäder utgick från ett bostadsbyggande på maximalt 5 våningar och att grönområden som klassas som mycket värdefulla ur socialt, kulturhistoriskt och ekologiskt perspektiv inte bebyggs.

Hägersten förtätas mer än många andra stadsdelar i Stockholm och på bekostnad av befintlig park- och naturmark. Bara kring Liljeholmen/Gröndal planeras bostäder för ca 13 000 nya Hägerstensbor men inga nya parker trots att det redan idag råder en stor brist. Att i det läget bebygga det värdefulla naturområdet vid Fregattvägen är inte rimligt. Reduceringen av skogsmarken på Fågelsångsberget kan inte bedömas isolerat utan utifrån en samlad bild av planerade utbyggnader i närområdet. Barn och unga måste få det utrymme de behöver.

Vi välkomnar att fler får möjlighet att bosätta sig i vårt område – det finns plats – men det är viktigt att den nya tätheten även skapar ökad livskvalitet för människorna som bor på platsen – eller åtminstone inte minskar den. Av den så kallade SVA-analysen framgår svårigheterna för att denna detaljplan skulle kunna medföra någon socialt värdeskapande stadsutveckling för de som idag bor i området. Det finns många skäl till att denna plan inte bör genomföras.

Hägerstens hembygdsförening

Annica Dominius
Ordförande

Karin Schibbye
vice ordförande

Kopia till: Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning, Stockholms stadsmuseum, Mitti, Bättre Stadsdel

⁴ Biologisk mångfald i stadsbyggnadsprocessen 2023

⁵ Bostadspotential i Stockholm (2014-01-13)